

การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน:

กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด

Perception of the Circular Economy Concept Affecting Buying

and Waste Management Behavior of Citizens:

A Case Study of Mueang Roi Et District

[Received: April 23, 2025; Revised: June 29, 2025; Accepted: July 3, 2025]

พงษ์ธนากร จันทสมบัติ

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชินวัตร เชื้อสระคู

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Pongtanagon Jantasombat

Master of Political Science,

College of Politics and

Governance, Maharakham

University

Chinnawat Chueasraku

Lecturer,

College of Politics and Governance,

Maharakham University

CORRESPONDING AUTHOR

Chinnawat Chueasraku, Lecturer, College of Politics and Governance,

Maharakham University, Maharakham, Thailand. Email: chinnawat.c@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชนกรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน และสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรงานวิจัยได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จำนวนทั้งหมด 115,079 คน และทำการสุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายสูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านการนำกลับมาใช้ นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน; การรับรู้; พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์; การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

Abstract

This research titled “Perception of Circular Economy Concepts Affecting Consumer Product Purchase Behavior and Post-Consumption Waste Management: A Case Study of Mueang District, Roi Et Province” aimed to examine the level of public perception regarding the concept of the circular economy, and analyze the relationship between the circular economy concept and product purchase behavior as well as post-consumption waste management. This study employed a quantitative research approach. The population consisted of 115,079 residents living in Mueang District, Roi Et Province. A sample of 400 participants was selected using Taro Yamane's formula. The research instrument used was a questionnaire, and the data were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics including Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The findings revealed that the perception of the circular economy concept had a statistically significant influence on both product purchase behavior and post-consumption waste management. Among the predictor variables, the factor of reuse demonstrated the highest predictive power. Furthermore, the study found that product purchase behavior had a statistically significant positive correlation with post-consumption waste management behavior.

Keywords: Circular economy concept; awareness; product purchasing behavior; post-product waste management

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกของเรากำลังเผชิญกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเติบโตทางเศรษฐกิจ และการบริโภคที่เกินความจำเป็น ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สุขภาพของมนุษย์ และเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ทั่วโลก (United Nations Environment Programme, 2021) โดยปัญหาขยะมูลฝอยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในหลายด้าน ได้แก่มลพิษทางดินและน้ำจากขยะที่ไม่ได้จัดการอย่างถูกต้องซึ่งอาจปนเปื้อนลงสู่ดินและแหล่งน้ำ มลพิษทางอากาศจากการเผาขยะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ ยิ่งไปกว่านั้นทำให้เกิดปรากฏการณ์ก๊าซเรือนกระจกจากการย่อยสลายของขยะในหลุมฝังกลบทำให้เกิดก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่มีศักยภาพในการทำให้เกิดภาวะโลกร้อนสูงกว่าก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) จึงเกิดขึ้นเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (ดาหริ กำปันวงษ์, 2561) เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นแนวทางบริหารจัดการที่ยึดหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและการบริโภค ผ่านกระบวนการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่หรือใช้ซ้ำ ทั้งนี้เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (รติมา คชนันท์, 2562)

สำหรับประเทศไทย ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นประเด็นที่ท้าทายอย่างยิ่ง ในปี 2566 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นกว่า 26.95 ล้านตัน โดยมีขยะที่ไม่สามารถนำไปกำจัดได้อย่างถูกต้องถึง 7.47 ล้านตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2566) ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน การพัฒนาระบบ Recycle ที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัด และนำทรัพยากรกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีปริมาณขยะเกิดขึ้นถึง 985 ตันต่อวัน ซึ่งมากกว่าจังหวัดใกล้เคียงหลายแห่ง (กรมควบคุมมลพิษ, 2566) นอกจากนี้ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้ประกาศให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระสำคัญของจังหวัด โดยมุ่งเน้นการจัดการที่ต้นทาง การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน และการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้มีการส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับท้องถิ่น แต่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะด้านความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ สะท้อนถึงช่องว่างขององค์ความรู้ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการเลือกซื้อ และการจัดการขยะหลังบริโภคในระดับพื้นที่ การศึกษานี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยวิเคราะห์ผลของการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อและการจัดการขยะของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเสนอแนวทางเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นและสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการและรีไซเคิลขยะหลังการบริโภค โดยเลือกพื้นที่ศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยสูงกว่าจังหวัดใกล้เคียง และมีความพยายามของหน่วยงานท้องถิ่นในการส่งเสริมการจัดการขยะเชิงระบบ การศึกษาครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมของประชาชน เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมในระดับท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

คำถามการวิจัย

1. ระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมทางเลือกซื้อ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชนเป็นอย่างไร
2. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชนหรือไม่อย่างไร
3. พฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน
2. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน
3. เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาการรับรู้แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy ประกอบด้วย พฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน

ขอบเขตด้านพื้นที่ กรณีศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตด้านเวลา ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2567 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2568
ครอบคลุมช่วงเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล และจัดทำรายงานวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักและเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น
2. ได้ทราบถึงการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน นำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการคัดแยกและรีไซเคิลขยะอย่างเหมาะสมในระดับครัวเรือน
3. ได้ทราบถึงถึงพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปใช้ในการออกแบบมาตรการหรือกิจกรรมที่บูรณาการพฤติกรรมทั้งสองด้านเข้าด้วยกัน เพื่อเสริมสร้างรูปแบบการบริโภคอย่างยั่งยืนในระดับชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คือ แนวคิดที่มุ่งลดการใช้ทรัพยากรและของเสีย โดยใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าผ่านการนำกลับมาใช้ใหม่ ซ่อมแซม และรีไซเคิล เพื่อช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

การรับรู้ คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การออกแบบ การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการจัดการขยะ รวมถึงข้อมูล ทศนคติ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ คือ วิธีการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความต้องการส่วนบุคคล และคุณค่าความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์

การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ คือ การคัดแยก รีไซเคิล และกำจัดขยะอย่างถูกวิธี ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

ขยะ คือ วัสดุที่ใช้แล้วในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือนำไปปรับปรุงเพื่อใช้งานอีกครั้ง แทนที่จะทิ้งให้กลายเป็นของเสียถาวร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน Circular Economy

อรทัย พงศ์รักธรรม และคณะ (2562) ระบุว่า เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นแนวคิดที่มีประสิทธิภาพในการลดของเสียและปริมาณขยะ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse) การซ่อมแซม

(Repair) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การผลิตและบริโภค

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2562) เสริมว่า เศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นระบบการผลิตที่ ออกแบบให้วัสดุสามารถนำกลับมาใช้ในกระบวนการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการใช้ ทรัพยากรใหม่และรักษาคุณค่าของทรัพยากรเดิมผ่านกิจกรรม เช่น การออกแบบใหม่ (Redesign) การเพิ่ม คุณค่า (Added Value) และการสร้างนวัตกรรม (Innovation)

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

วุฒิ สุขเจริญ (2557) พฤติกรรมผู้บริโภคหมายถึง กิจกรรมทั้งหมดของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการ ซื้อ การใช้ การทิ้งสินค้าและบริการรวมถึงอารมณ์จิตใจและการตอบสนองเชิงพฤติกรรม ที่เกิดขึ้นล่วงหน้า ขณะใช้สินค้าหรือบริการ และภายหลังกิจกรรมนั้น

ชูชัย สมितिไกร (2561) อธิบายพฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการว่าเกี่ยวข้องกับ กระบวนการสำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การตัดสินใจ การซื้อ การใช้ การประเมินหลังการบริโภค

แนวคิดการเกี่ยวกับใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Graphicbuffet (2017) กล่าวว่าบรรจุภัณฑ์สีเขียวกำลังได้รับความนิยมในธุรกิจ เพราะไม่เพียงแต่ ปกป้องสินค้า อำนวยความสะดวก และทำหน้าที่ทางการตลาด แต่ยังช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ด้วย การ เลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติช่วยสนับสนุนความพยายามอนุรักษ์โลก และหลายประเทศเริ่มให้ ความสำคัญกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ สอดคล้องกับแนวโน้มนี้มากขึ้น

Jiyoung (2016) กล่าวว่า การรับรู้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมหมายถึงความตระหนักและความกังวล เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงความห่วงใยต่อผลกระทบที่อาจส่งผลกระทบต่อตนเองและ สิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและอนาคต จากรูปแบบการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิด การทำลายสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะและการรีไซเคิล

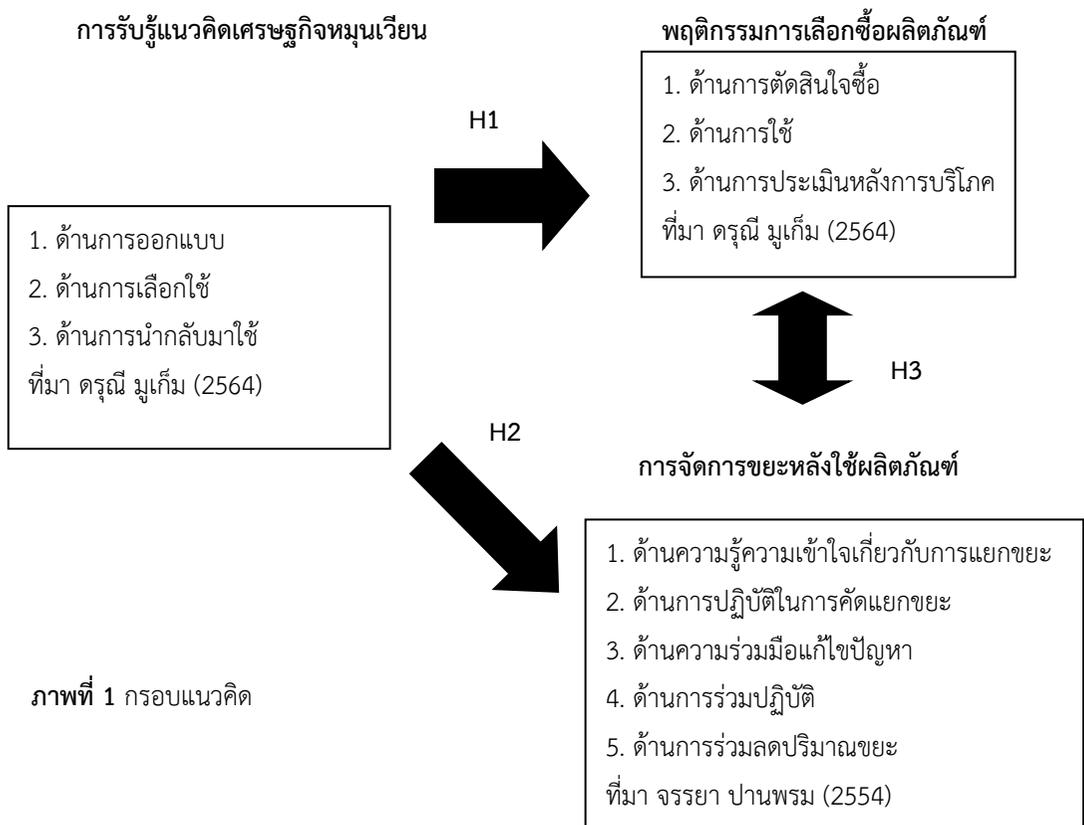
ดำหริ กำป็นวงษ์ (2561) การลดขยะเป็นศูนย์ Zero Waste เป็นแนวคิดที่มีประสิทธิภาพในการ แก้ไขปัญหาการจัดการขยะ โดยเฉพาะในชุมชนเมืองที่มีลักษณะพหุภาคี การจัดการขยะเป็นศูนย์ที่ประสบ ความสำเร็จนั้นต้องอาศัยปัจจัยสำคัญสี่ประการ ได้แก่ การให้ความรู้การจัดการขยะและแจ้งข้อมูลแก่ ประชาชน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายราย การนำนโยบายการจัดการขยะในท้องถิ่นไปปฏิบัติ

พัชรนันท์ รักพงษ์ไทย (2560) การรีไซเคิล หมายถึง การนำเอาของเสียที่ผ่านการใช้แล้วกลับมาใช้ ใหม่ โดยต้องผ่านกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ เมื่อดำเนินการ จัดการขยะด้วยการรีไซเคิล จะเกิดประโยชน์หลายประการ

สรุป

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นแนวคิดที่มุ่งใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดของเสีย และนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ผ่านการออกแบบ การซ่อมแซม และการรีไซเคิล โดยยึดหลักการรักษาทุนธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แนวคิดนี้เชื่อมโยงกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อ การใช้ และการประเมินหลังบริโภค ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแรงจูงใจ ความรู้ และทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านการเลือกใช้บริการภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งยังสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะ จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปตัวแปรหลักของงานวิจัยได้ดังนี้ ตัวแปรแรกคือ การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ส่วนตัวแปรที่สองคือ พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และพฤติกรรมการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงที่ว่า การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมทั้งสอง และทั้งสองพฤติกรรมยังมีความสัมพันธ์กันด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

- H1. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน
- H2. การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน
- H3. พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ดมีจำนวนทั้งหมด 115,079 คน ทำการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรที่รู้จำนวนประชากรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องใช้ในการศึกษา 400 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้จาก ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามตำบลในอำเภอเมืองร้อยเอ็ดทั้งหมด 15 ตำบล

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานท้องถิ่นในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตทำวิจัยและเก็บข้อมูล
2. ทำหนังสือขออนุญาตในการทำวิทยานิพนธ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงหน่วยงานท้องถิ่นในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยประสานไปยังท้องถิ่นในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม โดยกำหนด วัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน เมื่อพ้นกำหนดเก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน และแจกแบบสอบถามอีกครั้งจนครบถ้วน
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่กลุ่มตัวอย่างได้ตอบครบสมบูรณ์ทุกฉบับ
5. ลงรหัสแบบสอบถาม แล้วนำมาบันทึกเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS

4. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามกับพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

5. การตรวจสอบข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพร้อมโครงร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ในการสอบถาม

2. วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบสอบถามกับลักษณะที่จะวัด (IOC : Index of Objective Congruence)

3. เลือกข้อคำถามที่ค่า IOC มากกว่า 0.67 ซึ่งถือได้ว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหา ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.67 ต้องนำข้อคำถามนั้นมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือตัดออกไปตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากการทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient of Alpha) พบว่า ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามอยู่ที่ 0.949 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ดังนั้นหมายความว่า การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์มีความเชื่อมั่นสูง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษา 3 ข้อ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นตัวแปรเกณฑ์เพียงตัวเดียวกับตัวแปรที่เป็นตัวทำนาย หรือตัวแปรพยากรณ์ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ใช้ (Pearson's Correlation Coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความสัมพันธ์ด้านการรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ใช้สหสัมพันธ์เพียร์สันในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียน พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ โดยมีเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรดังนี้

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
0.81 – 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
0.61 – 0.80	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.41 – 0.60	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.21 – 0.40	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.00 – 0.20	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อสำรวจแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน

ตารางที่ 1. การวิเคราะห์การรับรู้นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์

ตัวแปร	Unstandardized Coefficient	standardized Coefficient	t	Sig.
	B	Beta		
ด้านการออกแบบ	.225	.177	2.694	.007
ด้านการเลือกใช้วัสดุ	-.714	-.654	-8.297	.000
ด้านการนำกลับมาใช้	.892	.915	10.331	.000

จากตารางที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ตัวแปรต้นสามารถพยากรณ์ความสำเร็จด้วยสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการออกแบบ (Sig = .007) ด้านการเลือกใช้วัสดุ (Sig = .000) ด้านการนำกลับมาใช้ (Sig = .000) โดยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง 3 มิติดังกล่าวทั้งหมดสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญโดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจการทำนายพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดคือปัจจัยด้านด้านการนำกลับมาใช้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .915 รองลงมา คือมิติด้านด้านการออกแบบ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .177

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อสำรวจแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การรับรู้นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

ตัวแปร	Unstandardized	standardized	t	Sig.
	Coefficient	Coefficient		
	B	Beta		
ด้านการออกแบบ	.151	.150	2.371	.018
ด้านการเลือกใช้วัสดุ	-.384	-.445	-5.854	-.000
ด้านการนำกลับมาใช้	.658	.853	9.986	.000

จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ตัวแปรต้นสามารถพยากรณ์ความสำเร็จด้วยสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการออกแบบ (Sig = .018) ด้านการเลือกใช้วัสดุ (Sig = -.000) ด้านการนำกลับมาใช้ (Sig = .000) โดยระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง 3 มิติดังกล่าวทั้งหมดสามารถพยากรณ์การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญโดยตัวแปรต้นที่มีอำนาจการทำนายการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ที่ดีที่สุดคือปัจจัยด้านด้านการนำกลับมาใช้ โดยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .853 รองลงมา คือมิติด้านด้านการออกแบบ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .150

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. เพื่อสำรวจพฤติกรรมทางเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 3. ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์

การจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์		ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ	ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ	ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา	ด้านการร่วมปฏิบัติ	ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ
การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์						
ด้านการตัดสินใจซื้อ	Pearson Correlation	.158**	.350**	.764**	.777**	.473**
ด้านการใช้	Pearson Correlation	.191**	.412**	.799**	.794**	.492**

ด้านการประเมินหลังการบริโภค	Pearson Correlation	.430**	.643**	.424**	.489**	.796**

****ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05**

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรต้นกลุ่มการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามกลุ่มการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ในเชิงบวกระดับต่ำมากถึงสูง และสามารถอธิบายได้ดังนี้

ตัวแปรต้นด้านการตัดสินใจซื้อ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ ระดับต่ำมากถึงสูง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ตัวแปรต้นด้านการตัดสินใจซื้อ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับตัวแปรตามด้านการร่วมปฏิบัติด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .777 รองลงมาคือด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูง ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .764 ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .473 ปฏิบัติในการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับต่ำด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .350 และ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับต่ำมากด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .158

ตัวแปรต้นด้านการใช้ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ในเชิงบวกระดับต่ำมากถึงสูง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ตัวแปรต้นด้านการใช้ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับตัวแปรตาม ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .799 รองลงมาคือ ด้านการร่วมปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูง ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .794 ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .492 ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .412 และ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับต่ำมากด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .191

ตัวแปรต้นด้านการประเมินหลังการบริโภค โดยรวมมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ในเชิงบวกระดับปานกลางถึงสูง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ตัวแปรต้นด้านการประเมินหลังการบริโภค มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูงกับ ตัวแปรตามด้านการร่วมลดปริมาณขยะ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .796 รองลงมาคือ ด้านปฏิบัติในการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูง ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .643 ด้านการร่วมปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .489 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลางด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .430 และมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับปานกลาง กับด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .424

สรุปและอภิปรายผล

สรุปเชิงพรรณนา

การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังบริโภคของประชาชน โดยเฉพาะมิติด้าน “การนำกลับมาใช้” ที่มีอิทธิพลสูงสุด แสดงให้เห็นว่าความเข้าใจในประโยชน์ของการใช้ซ้ำและรีไซเคิลสามารถกระตุ้นพฤติกรรมที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการขยะ โดยผู้ที่มีจิตสำนึกในการบริโภคอย่างรับผิดชอบมักมีส่วนร่วมในการคัดแยกและลดปริมาณขยะอย่างต่อเนื่อง ข้อค้นพบเหล่านี้ตอกย้ำความสำคัญของการสร้างความรู้และทัศนคติที่ดีต่อเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับบุคคล ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้สัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรด้านการรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงนโยบายของรัฐเกี่ยวกับเศรษฐกิจหมุนเวียน ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากเกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ ขายม และคณะ (2567) ที่ชี้ให้เห็นว่าความรู้อันล้ำลึกและการรับรู้ด้านนโยบายรัฐ รวมถึงทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับงานของ ดรุณี ภูเก็ม (2564) ที่ระบุว่าความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจหมุนเวียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์ และงานของ Ramadhanti et al. (2024) ซึ่งยืนยันว่าความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์หมุนเวียน

ในด้านของพฤติกรรมการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ชี้ว่าตัวแปรด้านการรับรู้นโยบายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนสามารถทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าการรับรู้และความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในเรื่องการแยกขยะ การลดใช้พลาสติก และการนำกลับมาใช้ใหม่ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุจิรา มุลวัต และคณะ (2565) ซึ่งเน้นว่า ทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการขยะมีความสำคัญเนื่องจากสะท้อนถึงการตระหนักในหน้าที่ของตนต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานของ ธาริดา เสนาวงษ์ และคณะ (2564) ที่ชี้ว่าระดับการรับรู้ด้านนโยบายด้านขยะส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะ หากรับรู้้อย่างนำไปสู่การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสม รวมถึงงานของ ผกามาศ รินรักษา (2559) ที่ระบุว่าความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะมีผลต่อพฤติกรรมในระดับชุมชน โดยเฉพาะในด้านการลดขยะ การใช้ซ้ำ และการคัดแยกอย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะ พบว่าทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก กล่าวคือ ผู้ที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์อย่างมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมมักจะแสดงออกถึงพฤติกรรมจัดการขยะที่เหมาะสม เช่น การแยกขยะ การรีไซเคิล หรือการลดใช้พลาสติก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมกรรมการซื้อและการจัดการขยะเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่สอดคล้องกันในแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับงานของ ญัฐพล ขุนประสาน และคณะ (2566) ที่พบว่าพฤติกรรมกรรมการซื้อมีผลต่อการเกิดขยะ และค่านิยมด้านวัตถุดิบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจัดการขยะในระยะยาว อีกทั้งงานของ กนกอร วิเศษโวหาร (2564) ชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคที่ตระหนักในคุณค่าของบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ เช่น กระดาษ มีแนวโน้มจะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และงานของ จริยา ศรีจรูญ (2559) ระบุว่า การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมช่วยลดปริมาณขยะและส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. การรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของประชาชน	ยอมรับ
2. การรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน	ยอมรับ
3. การรับรู้นโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ของประชาชน พฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์	ยอมรับ

ความคิดเห็นของผู้วิจัยต่อข้อค้นพบของงานวิจัย

จากผลการศึกษาที่พบว่า การรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมีอิทธิพลต่อทั้งพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์และการจัดการขยะหลังใช้ผลิตภัณฑ์ แสดงให้เห็นว่า แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนไม่ได้เป็นเพียงแนวทางการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในเชิงนโยบายเท่านั้น หากแต่ยังสามารถแปรเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมของประชาชนได้จริงเมื่อมีการสื่อสารนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นถึง ความสำคัญของ “การรับรู้นโยบาย” และ “ทัศนคติของประชาชน” ว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้ ย่อมส่งเสริมให้เกิดการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์อย่างมีความรับผิดชอบ และจัดการขยะในลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ นอกจากนี้ ข้อค้นพบที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ กับ การจัดการขยะ ยังตอกย้ำว่า การส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน

ควรดำเนินการอย่างบูรณาการทั้งในระดับต้นน้ำ (การออกแบบผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการเลือกซื้อที่ยั่งยืน) และปลายน้ำ (การจัดการขยะ การรีไซเคิล การใช้ซ้ำ) โดยไม่ควรแยกส่วน

ข้อค้นพบทั้งหมดนี้จึง ชี้ให้เห็นแนวทางการดำเนินนโยบายที่ควรมุ่งเน้นการสร้างความรู้และปลูกฝังทัศนคติตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน ไปจนถึงองค์กร ผ่านกลไกการให้ข้อมูล การศึกษา การณรงค์ และสิ่งจูงใจด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับนโยบายอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์หมุนเวียน เช่น การแจกถุงผ้า การจัดอบรมการแยกขยะและรีไซเคิล การจัดตั้งจุดรวบรวมวัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ รวมถึงการส่งเสริมการใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งจะช่วยลดขยะและเสริมสร้างพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ภาคเอกชนควรให้ความสำคัญกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ ตลอดจนจัดแคมเปญส่งเสริมการบริโภคอย่างยั่งยืน เช่น ส่วนลดสำหรับลูกค้าที่นำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ หรือระบบรีฟิล เพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนมากขึ้น

3. ภาคประชาชนต้องให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ตลอดจนพัฒนานิสัยในการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง เพื่อเชื่อมโยงพฤติกรรมบริโภคเข้ากับการจัดการขยะในระดับปฏิบัติการ อันจะนำไปสู่การลดปริมาณของเสียและสนับสนุนเป้าหมายของเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรเร่งส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้เรื่องเศรษฐกิจหมุนเวียนสู่ประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้าน การนำกลับมาใช้ (Reuse) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมของประชาชน ควรพัฒนาเนื้อหาให้เข้าใจง่าย สื่อสารผ่านช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ซึ่งมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ไม่สามารถวิเคราะห์สมการหลาย ๆ สมการพร้อมกันได้ในครั้งเดียว ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดได้อย่างครอบคลุม วิธีการวิเคราะห์นี้เน้นเพียงการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเท่านั้น โดยไม่ได้ตรวจสอบความสอดคล้อง

ระหว่างโมเดลเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้น วิธีการวิเคราะห์นี้ไม่สามารถระบุได้ว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตาม หรือตัวแปรสาเหตุใดมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรอื่น การใช้สถิติขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) หรือการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) จะช่วยให้การวิจัยสามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณใช้วิธีการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามควรทำแบบเชิงคุณภาพร่วมเพื่อให้ได้ผลการวิจัยในหลากหลายมิติ เช่น การสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม สัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจ

3. ควรขยายการศึกษาไปยังกลุ่มประชากรในเขตเมืองอื่นหรือพื้นที่ชนบทเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรม เช่น อิทธิพลของสื่อ ทักษะคนคิด หรือแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมถึงควรใช้ระเบียบวิธีแบบผสม (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2566). *สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี 2566*.

https://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php

กรมควบคุมมลพิษ. (2567). *ข้อมูลสถิติขยะร้อยละ*. https://thaimsw.pcd.go.th/report_country.php

กระทรวงสาธารณสุข. (2567). *จำนวนประชากรจังหวัดร้อยเอ็ดแต่ละอำเภอ*.

<http://3doctor.hss.moph.go.th>

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2562). *Eco challenge: Circular economy a new sustainability optimism*.

จรรยา ปานพรม. (2554). *การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน: เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต].

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จรรยา ศรีจรูญ. (2559). การรับรู้การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.

วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 2(2), 55–64.

จังหวัดร้อยเอ็ด. (2567). *การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน "จังหวัดสะอาด"* (ประกาศจังหวัดร้อยเอ็ด รอ 0023.6/ว2827)

ชูชัย สมบัติไกร. (2561). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 6). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดรุณี มูแก้ม. (2564). อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและ

เครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย*

ราชพฤกษ์ (ฉบับพิเศษ), 1–15.

- คำหริ กำปั่นวงษ์. (2561). *การจัดการขยะเหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคี เขตเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์* [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ธาริตา เสนาวงษ์, นริสา อินทร์สอน, พงษ์เพชร โบงาม, สง่า ทับทิมหิน, & ปวีณา ลิ้มปิติปราการ. (2564). การรับรู้นโยบายการจัดการขยะพลาสติกของผู้ค้าในตลาดเจริญศรี. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 15(37), 210–223.
- ผกามาศ รินรักษา. (2559). *ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองเหียง*. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรนันท์ รักพงษ์ไทย. (2560). *มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ใหม่* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรภรณ์ ขายม, & สุภาวดี ฮงคนาค. (2567). ผู้บริโภคในเศรษฐกิจหมุนเวียน: ทัศนคติต่อผลิตภัณฑ์แฟชั่นหมุนเวียน. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 18(58), 112–127.
- วุฒิ สุขเจริญ. (2557). *พฤติกรรมผู้บริโภค: Consumer behavior*. จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2562). *เศรษฐกิจหมุนเวียนที่ทุกคนควรรู้*. บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- สุจิตรา มุลวัต, เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา, & วชิรินทร์ สุทธิชัย. (2565). ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลโพธิ์ชัย. *Journal of Modern Learning Development*, 8(6), 86–102.
- อรทัย พงศ์รักธรรม, และคณะ. (2562). *TBCSD sustainable development*. องค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.
- Graphicbuffet. (2017). *เทรนด์บรรจุภัณฑ์*. <https://graphicbuffet.co.th/>
- Jiyoung, H. (2016). Organic food as self-presentation: The role of psychological motivation in older consumers' purchase intention of organic food. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 28(1), 281–287. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2015.01.007>
- Ramadhanti, F., Suryandaru, R., & Amelia, N. (2024). Green purchase behavior in circular packaging: The case of young consumers in Indonesia. *Cleaner and Responsible Consumption*, 14, 100208. <https://doi.org/10.1016/j.clrc.2024.100208>
- United Nations Environment Programme. (2021). *Global waste management outlook 2021*. UNEP. <https://www.unep.org/resources/report/global-waste-management-outlook-2021>
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.